

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : E2-D1-97/2 (Soruşturma)
Karar Sayısı : 05-73/986-273
Karar Tarihi : 25.10.2005

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler :Tuncay SONGÖR, Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN

B- RAPORTÖRLER: M. Ömür PAŞAOĞLU, Yüksel KAYA

C- ŞİKAYET EDEN : Yücel Gaz Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi ve bayileri
Gölbaşı Asfaltı, Yem Fabrikası Karşısı / ADIYAMAN

20

**D- HAKKINDA
SORUŞTURMA
YAPILANLAR**

- Likidgaz Tevzi ve Üretim Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Şişhane Yokuşu Demirören Han No:2
Azapkapı / İSTANBUL

- Milangaz Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Şişhane Yokuşu Demirören Han No:2
Azapkapı / İSTANBUL

30

- Milangaz LPG Dağıtım Ticaret ve Sanayi A.Ş.
(Milgaz Ticaret ve Sanayi A.Ş.) *
Şişhane Yokuşu Demirören Han No:2
Azapkapı / İSTANBUL

- İpragaz A.Ş.
Nova Baran Plaza İş Merkezi 19 Mayıs Cad. No:4
Kat:13-16 80220 Şişli / İSTANBUL

40

- Shell Gaz Ticaret ve Sanayi A.Ş.
(Sihirgaz Ticaret ve Sanayi A.Ş.) *
Kocayol Cad. No:58
Bostancı / İSTANBUL

* Milgaz Ticaret ve Sanayi A.Ş.'nin unvanı Milangaz LPG Dağıtım Ticaret ve Sanayi A.Ş.; Sihirgaz Ticaret ve Sanayi A.Ş.'nin unvanı ise Shell Gaz Ticaret ve Sanayi A.Ş. olarak değişmiştir.

50 **E- DOSYA KONUSU:** Danıştay 10. Dairesinin 26.11.1998 tarih, 93/750-159 sayılı Rekabet Kurulu kararının iptaline ilişkin 15.1.2001 tarih ve 1999/1735 E., 2001/52 K., 1999/1734 E., 2001/53 K., 29.5.2001 tarih ve 1999/1255 E., 2001/2029 K. sayılı kararları üzerine, haklarında soruşturma yapılan teşebbüslerin, Adıyaman ili LPG pazarında faaliyet gösteren yerel firmaları piyasa dışına çıkarma amacıyla rekabeti sınırlayıcı anlaşma yaparak 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u ihlal eder nitelikteki eylemlerinin yeniden değerlendirilmesi.

60 **F- İDDİALARIN ÖZETİ:** Aygaz A.Ş., Likidgaz Tevzi ve Üretim Sanayi ve Ticaret A.Ş., Milangaz Ticaret ve Sanayi A.Ş. ve İpragaz A.Ş. firmalarının, 27.10.1997 tarihinden itibaren 750.000 TL. gibi maliyetin altında bir fiyatla 12 kg'lık tüplü LPG satışına başladıkları, bu uygulama nedeniyle yerel firmaların bayilerinin faaliyetlerini durdurma tehlikesi ile karşı karşıya oldukları iddia edilmektedir.

70 **G- DOSYA EVRELERİ:** Şikayetçi Yücel Gaz Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından gönderilen 12.11.1997 tarihli ve Adıyaman ili LPG pazarında faaliyet gösteren yerel firmaların bayileri adına isimsiz ve imzasız olarak gönderilen 05.11.1997 tarihli dilekçelerde; Aygaz A.Ş., Likidgaz A.Ş., Milangaz A.Ş. ve İpragaz A.Ş. firmalarının 27.10.1997 tarihinden itibaren 750.000 TL. gibi maliyetin altında bir fiyatla 12 kg.lık tüplü LPG satışına başladıkları, bu uygulama nedeniyle yerel firma bayilerinin faaliyetlerinin durma tehlikesi ile karşı karşıya kaldığı ileri sürülmüştür.

Söz konusu şikayet dilekçeleri üzerine, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'in 55/1. maddesi uyarınca, Kurum raportörleri tarafından hazırlanan 19.11.1997 tarihli ve E2-D1-97/2 sayılı İlk İnceleme Raporu, Rekabet Kurulu'nun 20.11.1997 tarihli toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca konuya ilişkin önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

80 Önaraştırma sonucunda Kurum raportörleri tarafından hazırlanan 29.12.1997 tarih ve D1/2/ÜG-97/2 sayılı Önaraştırma Raporu Rekabet Kurulu'nun 07.1.1998 tarihli toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca, Adıyaman ili LPG pazarında faaliyet gösteren Aygaz A.Ş., İpragaz A.Ş., Mogaz Petrol Gazları A.Ş., Sihirgaz Ticaret ve Sanayi A.Ş. (Shell Gaz Ticaret ve Sanayi A.Ş.)¹, Milangaz Ticaret ve Sanayi A.Ş. ile Likidgaz Tevzi ve Üretim Sanayi ve Ticaret A.Ş. haklarında soruşturma açılmasına karar verilmiştir.

13.1.1998 tarihinde, Kanun'un 43/2. maddesi uyarınca ilgili taraflara soruşturma açıldığına dair bildirimde bulunularak, 30 gün içinde yazılı savunmaları istenilmiştir.

90 Haklarında soruşturma açılan teşebbüslerin ilk yazılı savunmaları 11.2.1998-

¹ Sihirgaz Ticaret ve Sanayi A.Ş.'nin unvanı Shell Gaz Ticaret ve Sanayi A.Ş. olarak değiştirilmiş ve 30 Ekim 2002 tarih ve 5666 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edilmiştir.

16.2.1998 tarihleri arasında Soruşturma Heyeti'ne ulaşmıştır.

Soruşturma safhasında, Rekabet Kurulu'nun 19.3.1998 tarih ve 57/423-51 sayılı kararı ile Milgaz Ticaret ve Sanayi A.Ş. (Milangaz LPG Dağıtım Ticaret ve Sanayi A.Ş.)² soruşturma kapsamına dahil edilmiş ve 29.3.1998 tarihinde söz konusu teşebbüse soruşturmaya dahil edildiğine ilişkin bildirimde bulunulmuştur.

- 100 Soruşturmaya dahil edilen Milgaz A.Ş., 27.4.1998 tarihinde ilk yazılı savunmasını göndermiştir.

Soruşturma Heyeti'nce tamamlanan, 23.6.1998 tarihli SR/98-1 sayılı Soruşturma Raporu, Kanun'un 45/1. maddesi uyarınca, Başkanlık'ça tüm Kurul Üyeleri ile ilgili taraflara 3.7.1998 tarihinde tebliğ olunmuş ve aynı maddenin 2. fıkrası gereğince söz konusu taraflardan 30 gün içinde yazılı savunmalarını göndermeleri istenilmiştir.

- 110 Soruşturmaya konu olan teşebbüsler 3.8.1998-7.8.1998 tarihleri arasında ikinci yazılı savunmalarını göndermişlerdir.

Soruşturma Heyeti'nin hazırladığı teşebbüslere ait yazılı savunmalara ilişkin "Ek Yazılı Görüş", Kanun'un 45/2. maddesi uyarınca, 17.8.1998-19.8.1998 tarihleri arasında tüm Kurul Üyeleri ve ilgili taraflara bildirilmiştir.

Teşebbüsler 11.9.1998-24.9.1998 tarihleri arasında "Ek Yazılı Görüş"e karşı hazırladıkları son yazılı savunmalarını göndermişlerdir.

- 120 Rekabet Kurulu'nun 7.10.1998 tarih ve 85 sayılı toplantısında; Adıyaman ili LPG pazarında yürütülen soruşturma ile ilgili olarak 17.11.1998 tarihinde sözlü savunma toplantısı yapılmasına karar verilmiş ve sözlü savunma toplantısı davetiyeleri, Kanun'un 46/2. maddesi uyarınca ilgililere gönderilmiştir.

17.11.1998 tarihinde yapılan "Sözlü Savunma Toplantısı"nda, taraflar son savunmalarını yapmışlar ve tanıklar dinlenmiştir.

Rekabet Kurulu, 26.11.1998 tarihinde nihai kararını vermiş ve karar tarafların yüzlerine okunmak suretiyle tebliğ edilmiştir.

- 130 Aygaz A.Ş. ve Mogaz A.Ş.'nin yargı yoluna başvurmamaları nedeniyle karar bu teşebbüsler bakımından kesinleşmiştir. Ancak Milangaz A.Ş., Milgaz A.Ş., Likidgaz A.Ş., İpragaz A.Ş. ve Sihirgaz A.Ş.'nin yargı yoluna başvurmaları üzerine, Danıştay 10. Dairesi, 26.11.1998 tarih, 93/750-159 sayılı Rekabet Kurulu kararını, 15.1.2001 tarih ve 1999/1735 E., 2001/52 K., 1999/1734 E., 2001/53 K., 29.5.2001 tarih ve 1999/1255 E., 2001/2029 K. sayılı kararları ile "karşı oy yazılarının bulunmaması gerekçesiyle" şekil noksanlığı yönünden iptal etmiştir. 15.1.2001 tarih ve 1999/1735 E., 2001/52 K., 1999/1734 E.,

² Milgaz Ticaret ve Sanayi A.Ş.'nin unvanı Milangaz LPG Dağıtım Ticaret ve Sanayi A.Ş. olarak değiştirilmiş ve 1.9.1998 tarih ve 4617 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edilmiştir.

2001/53 K. sayılı kararlar 13.4.2001 tarihinde ve 29.5.2001 tarih ve 1999/1255 E., 2001/2029 K. sayılı karar ise 25.7.2001 tarihinde Kurum tarafından
140 tebellüğ edilmiştir. Anılan Danıştay kararları üzerine dosyanın Milangaz A.Ş., Milgaz A.Ş., Likidgaz A.Ş., İpragaz A.Ş. ve Sihirgaz A.Ş. bakımından yeniden değerlendirilmesi zorunluluğu doğmuştur.

Rekabet Kurulu'nun 25.10.2005 tarih ve 05-73 sayılı toplantısında, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesi uyarınca yapılan ilk inceleme, önaraştırma ve soruşturmaya ait tüm savunma, ek savunma, sözlü savunma tutanakları, raporlar, Danıştay'ın iptal kararları, dosya münderecatında yer alan bütün bilgi ve belgelerin yeniden incelenmesi
150 sonucunda dosya konusu karara bağlanmıştır.

H- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: Teşebbüslerin eylemlerinin 4054 sayılı Kanun'un; 4. maddesinin (a) ve (d) bendlerine aykırılık teşkil ettiği, bu nedenle söz konusu eylem ve işlemleri gerçekleştiren Likidgaz Tevzi ve Üretim Sanayi ve Ticaret A.Ş., Milangaz Ticaret ve Sanayi A.Ş., Milgaz Ticaret ve Sanayi A.Ş. (Milangaz LPG Dağıtım Ticaret ve Sanayi A.Ş.), İpragaz A.Ş. ve Sihirgaz Ticaret ve Sanayi A.Ş. (Shell Gaz Ticaret ve Sanayi A.Ş.)'nin aynı Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası gereğince idari para cezası ile cezalandırılmaları gerektiği ifade edilmektedir.

160 I- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Yapılan İnceleme ve Hukuki Değerlendirme

I.1.1. İlgili Pazar

I.1.1.1. İlgili Ürün Pazarı

LPG çok amaçlı olarak kullanılan bir üründür. Bu ürünün sanayide kullanımı, ısıtma ve aydınlatma gibi işlevleri diğer bazı ürünlerce ikame edilebilmekte
170 iken, fırın ve ocaklarda kullanımına ilişkin iki ikame malından birisi olan doğalgaz, henüz ülkemizde yaygın değildir. Adıyaman ilinde doğalgaz temin kaynağı bulunmamaktadır. Diğer ikame malı olan elektrik enerjisi ise, ekonomik olmaması nedeniyle yakın bir ikame malı olarak değerlendirilemez. Bu nedenlerle ilgili ürün pazarı, mutfakta kullanılan LPG dolum ve dağıtım pazarı olarak kabul edilmiştir.

I.1.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Söz konusu incelemeye konu olan LPG dolum ve dağıtım pazarında faaliyet
180 gösteren firmalar, Türkiye'nin tümünde dağıtım yaptıkları ve pazarda yaklaşık %80 gibi çok büyük bir paya sahip oldukları için, coğrafi pazar ülkenin bütünü gibi görünmekle birlikte, Adıyaman ili sınırları içinde, pazar payı dağılımının ülke genelinden farklı olması, bu firmaların Adıyaman ilindeki pazar paylarının yaklaşık %20 olarak gerçekleşmesi ve daha önemlisi bu coğrafi alandaki fiyat değişikliğinin, diğer bölgelerde etkisinin hissedilmemesi nedenleriyle coğrafi pazar, Adıyaman ili olarak belirlenmiştir.

I.1.2. Bulgular

190 Yapılan incelemelerde;

-Aygaz A.Ş., Demirören LPG Grubu, İpragaz A.Ş. ve Sihirgaz A.Ş.'nin konaklama ücretlerini ödedikleri temsilcileri aracılığı ile Gaziantep Tilmen Oteli'nde 24.6.1997 tarihinde gerçekleştirdikleri toplantıda;

"TOPLANTI TUTANAĞIDIR

200 24.06.1997 tarihinde G.Antep Tilmen Oteli'nde İpragaz, Aygaz, Sihirgaz ve Demirören grubu temsilcileriyle Güney ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde rekabetin önlenmesi amacıyla yapılan toplantıda aşağıdaki konularda görüş birliğine varılmıştır.

1. Adıyaman, Şanlıurfa, Malatya, Elazığ, Mardin ve Şırnak illerinde faaliyet gösteren, bu illerde kazanmış oldukları paralarla yayılcılık politikasını sürekli genişleten, tebliğ ve yasalara aykırı olarak tamamen korsan çalışan, bölge pazarını tehdit eden yerel firmalarla mücadele etmenin, bu firmaların ekonomik açıdan bitirilmesi gerektiği görüşü hasıl oldu.

210 2. Yöresel firmaların rekabet etme şansının ortadan kaldırılabilmesi için uç fiyat (perakende satış fiyatı KDV dahil)

2 kg.	100.000. TL. KDV dahil
12 kg.	500.000. TL. KDV dahil
45 kg.	2.000.000. TL. KDV dahil

3. Toplantıya katılan firmaların tesis çıkışı fiyatlarının da aynı olması sağlanarak güç birliğinde daha organize olmasını sağlayacaktır.

220 4. İndirim yapılan bu illerin haricinde, bu firmaların komşu illere gaz satışını engellemek için gerek duyulduğu kadar ayrı bir ekibin kurulmasına karar verilmiştir. Bu ekip yol denetimi ve sürekli tespit yapacaktır. Oluşturulacak ekipte asker veya polis kökenli bir kişinin yanında bir avukat ve kendi elemanlarımızla takviye edilecektir.

5. Fiyat indiriminin en az bir yıl süreli olmasına, fiyat indirimi yapılan illerde yöresel radyo, televizyon, gazeteler, ayrıca el ilanları ve bez afişlerle halka duyurulmasına, başarı yüzdesine göre bir yılın sonunda tekrar durum değerlendirmesi yapılmasına karar verildi.

230 6. Kaçak dolumun yapıldığı illerde Sanayi İl Müdürlüğü, Belediye Zabıtası ve Mali Polislerle diyalogların güçlendirilmesi için şirketlerimizin ortak bir fon oluşturmasına,

7.İndirim yapılan illerde yerel firmalara ait abonede bulunan standart tüplerin bayilerimizce değişimine destek verilmesine,

8. Uygulamanın başarılı olabilmesi için şirketlerimizin bayileri tarafımızdan müşterek yönlendirilecektir.

240 SONUÇ:
Yukarıda alınan kararların en kısa sürede yürürlüğe girmesi toplantıya katılan arkadaşların ortak önerileridir.

İNDİRİM YAPILAN İLLERDE ŞİRKETLERİN LPG SATIŞLARI:

	<u>AYGAZ</u>	<u>DEMİRÖREN</u>	<u>İPRAGAZ</u>	<u>SİHİRGAZ</u>
<u>(ton)</u>				
ADİYAMAN	700	219	450	0
250 MARDİN	1190	700	1647	150
ELAZIĞ	1230	420	1283	0
MALATYA	1100	240	940	0
ŞANLIURFA	995	876	643	350
ŞIRNAK	1100	400	765	60"

şeklinde bir anlaşma yaptıkları,

260 -1997 yılı Kasım ayında, ilgili pazarda, bayilere maliyeti 875.000 TL. ile 1.155.000 TL. arasında değişiklik gösteren 12 kg.lık tüplü LPG'nin bayiler tarafından 750.000 TL. gibi maliyet fiyatının oldukça altında bir fiyatla perakende satışa arz edildiği,

-Adıyaman ili merkez ilçesi Aygaz A.Ş. bayii Nevres KETENCİ'nin, Adıyaman Valiliği'ne vermiş olduğu dilekçede, 27.10.1997 tarihinde 12 kg.lık tüplü LPG fiyatında indirim yapacağını belirterek, sözü edilen tarihte uygulamaya başladığı, anılan şahsın rakip bayilerin büyük bir bölümünün aynı gün fiyat indirimi yaptıklarını, diğerlerinin ise daha sonra indirimde başladıklarını ifade ettiği,

270 -Aygaz A.Ş.'nin yavru şirketi Mogaz Petrol Gazları A.Ş.'nin, 28.10.1997 tarihi itibarıyla, yalnızca 12 kg.lık tüplü LPG için bayiye satış fiyatını %50'ye yaklaşan bir oranda indirdiği,

-Bilgisine başvuru olan Sihirgaz A.Ş. Besni bayii Mustafa PAÇCI'nın Aygaz A.Ş., İpragaz A.Ş. ve Milangaz A.Ş. bayilerinin, 27.10.1997 tarihinde fiyatlarını 750.000 TL.'na indirdiklerini ifade ettiği,

280 -Mogaz A.Ş. Kahta bayii Ramazan BİLGİN'in Aygaz A.Ş. bayisinin 27.10.1997 tarihinde fiyatını indirdiğini ve Likidgaz A.Ş., Alevgaz A.Ş. ve Gaggaz A.Ş. bayilerinin de aynı gün buna ayak uydurduğu yönünde beyanda bulunduğu,

-Milangaz A.Ş. ve Likidgaz A.Ş. Adıyaman merkez bayii Mehmet TEMEL'in, İpragaz A.Ş., Aygaz A.Ş. ve Mogaz A.Ş. bayilerinin 27.10.1997 tarihinde fiyatlarını 750.000 TL.'na indirerek uygulamaya başladıklarını, kendisinin de birkaç gün sonra fiyatını düşürmek zorunda kaldığını belirttiği,

290 -Milangaz A.Ş. Gölbaşı bayii Adil KABARCIK'ın, Aygaz A.Ş. ve İpragaz A.Ş. bayilerinin reklam yaparak fiyat indirimi uygulamasına başladıklarını dile getirdiği,

-İpragaz A.Ş. Adıyaman merkez bayii Rıza GÖZAYDIN'ın, fiyat indirimi uygulamasının Ekim ayı sonlarında başladığını ve bir-iki gün arayla tüm firmaların uygulamaya katıldığını ifade ettiği,

300 -Yamangaz Sanayi ve Ticaret A.Ş. ortağı ve Yönetim Kurulu Üyesi Ahmet EROĞLU'nun, İpragaz A.Ş., Aygaz A.Ş., Mogaz A.Ş. ve Likidgaz A.Ş. firmalarının 27.10.1997 tarihinde 12 kg.lık tüp fiyatını 750.000 TL.'na düşürdükleri şeklinde beyanda bulunduğu,

-İpragaz, Mogaz ve Demirören Grubu bayilerinin, indirim ve pazarda oluşan tek fiyata (750.000 TL.) ilişkin ifadeler taşıyan el ilanları dağıttıkları, Mogaz A.Ş.'nin bu ilanları Mersin'de yerleşik Avcı Ofset firmasına hazırlattığı, İpragaz A.Ş. bayii Rıza GÖZAYDIN'ın el ilanlarının kimin tarafından bastırıldığına ilişkin bir açıklama getiremediği, Demirören Grubu firmalarından Milangaz A.Ş. ve Likidgaz A.Ş., Adıyaman merkez ilçe bayisi Mehmet TEMEL'in ilanları kendisinin bastırıldığını kabul etmediği,

310 -Söz konusu indirim uygulamasının, 11.11.1997 tarihinde TÜPRAŞ tarafından LPG rafineri çıkış fiyatına yapılan %5 oranındaki zama rağmen devam ettirildiği, 1.12.1997 tarihinde rafineri çıkış fiyatına yapılan %9 oranındaki zamdan sonra ise, yalnızca bu artışın fiyatlara yansıtıldığı,

-Mogaz A.Ş.'nin, bu uygulamanın başlamasıyla birlikte bayiye satış fiyatını %50 oranında indirerek, maliyetin, hatta rafineri alış fiyatının altında bir fiyat belirlediği,

320 -İpragaz A.Ş.'nin, söz konusu dönemde, bayilerine uyguladığı satış destek primi ödemelerinin büyük oranda arttığı,

-25.2.1998 tarihinde Gaziantep Tilmen Oteli'nden alınan belgeden, 24.6.1997 tarihli toplantıya Aygaz A.Ş. adına satış sorumlusu Hasan YEŞİLELMA, İpragaz A.Ş. adına Adana Bölge Şefi Ümit GÖRGÜN, Demirören LPG Grubu adına toplantı tarihinde Milgaz Ticaret ve Sanayi A.Ş., daha sonra ise Milangaz Ticaret ve Sanayi A.Ş. Adana Bölge Müdürü olan Celil MAVİ'nin katıldığı,

330 - Soruşturma kapsamındaki tüm firmaların, bayileri ile imzalamış oldukları bayilik sözleşmelerinde ise, 4054 sayılı Kanun'a aykırı hükümlerin bulunduğu ve bu hükümlerle firmaların bayileri özellikle satış fiyatı ve satış şartları hususlarında ağır bir taahhüt altına aldıkları

tespit edilmiştir.

I.1.3. Tarafların Yazılı Savunmaları ve Bu Savunmalara İlişkin Değerlendirmeler

İpragaz A.Ş. yazılı savunmalarında, Yücel Gaz firmasının 1997 yılının Eylül ayından itibaren 15 ay süreyle devlet tarafından piyasa dışına çıkarılmasının piyasada beklenmeyen bir vakum oluşturduğunu, bundan yararlanmak isteyen soruşturmaya konu şirketlerin bayilerinin kıran kırana bir rekabete başladığını, Aygaz A.Ş. bayii Nevres Ketenci'nin ani ve yüksek indiriminin diğer şirket bayilerini fiyat indirmek zorunda bıraktığını, esasen LPG sektöründeki fiyat ayarlamalarının bütün yurt genelindeki şirketlerde ve bayilerde aynı gün ayarlanmasının rekabeti bozucu bir anlaşmanın sonucu olmaktan ziyade, ülkenin hukuki, ekonomik, rasyonel gerçeği olduğunu, Rekabet Kurulu'nun iddia ettiği gibi Adıyaman'daki fiyat indiriminin Gaziantep Tilmen Oteli'nde yapıldığı kabul edilen rekabeti bozucu anlaşmanın sonucu olmadığını, eğer böyle olsaydı aynı indiriminin 100 km. uzaklıktaki Şanlıurfa'da da olması gerektiğini ileri sürmüştür.

Soruşturma sırasında elde edilen tespitler ışığında; 24.6.1997 tarihli toplantıya İpragaz A.Ş. adına Adana Bölge Şefi Ümit Görgün'ün katılması, otel faturalarının İpragaz A.Ş. tarafından ödenmesi gibi hususlar, İpragaz A.Ş. Adıyaman merkez bayii Rıza Gözaydın'ın Yücel Gaz şirketinin pazardan çekilmemiş olduğu yönündeki ifadesiyle birlikte değerlendirildiğinde, ilgili pazarda rakip teşebbüslerin faaliyetlerini zorlaştırmak amacıyla biraraya gelmiş olduğu gerçeği ortaya çıkmakta; pazarda oluşan boşluk ve LPG sektörünün hukuki yapısı savunması ise geçersiz olmaktadır. İndirimin diğer illere sıçramamış olmasının nedeni, Adıyaman ili LPG pazarının Türkiye'deki tüm piyasalardan farklı ekonomik ve hukuki yapı sergilemesi ve tarafların haksız rekabet mücadelesinin belirgin bir şekilde orada görülmesi olup, bu yüzden Adıyaman LPG pazarının ilgili teşebbüslerce öncelikli olarak ele alınmış olması gerçeği akla gelmektedir.

Likidgaz A.Ş. ve Milangaz A.Ş. yazılı savunmalarında; şirketlerinin mevcut tek bayisi Mehmet Temel'in fiyat indirimine pazar payını korumak amacıyla diğer bayilerden birkaç gün sonra, kendilerinin bilgi ve oluru dışında katıldığını, bunun üzerine söz konusu bayinin İstanbul'a çağırılarak Beyoğlu 27. Noterliği'nden 32045 yevmiye no'lu ve 3.11.1997 tarihli ihtarname ile bayiliğinin feshedileceği yönünde ihtar edildiğini ve bunun sonucunda bayinin fiyat indirimi eylemine son vereceğine dair taahhütname verdiğini ileri sürmüşler; esasında bağımsız tacir olan bayinin, söz konusu olayda münferiden, şirketlerinden bağımsız hareket ettiği, "Tilmen Tutanağı"nda şirketi temsile yetkili hiç kimsenin imzası bulunmadığı, Yücel Gaz A.Ş.'nin 27.10.1997 tarihi öncesi ve sonrasında indirim uygulamasında bulunduğu, bu durumun anılan şirketin zarar gördüğü iddiasını geçersiz kıldığı, bayi Mehmet Temel'in ihtarname üzerine indirim uygulamasına son verdiği, Soruşturma Raporunda iddia edildiği üzere elli gün daha uygulamayı sürdürmediği, nihayet bayilik sözleşmesinin 17. maddesinin fiyat sınırlaması anlamına gelmediği iddialarında bulunmuşlardır.

Soruşturma esnasında yapılan tespitler çerçevesinde; Likidgaz A.Ş. ve Milangaz A.Ş. Adıyaman merkez bayisi olan Mehmet Temel'in söz konusu

390 şirketlerin bilgi ve oluru dışında fiyat indirimi uygulamasına katıldığı yönünde yapılan savunmanın; 24.6.1997 tarihli Tilmen Oteli'nde yapılan anlaşmaya Demirören Gaz Grubu'nun taraf olması, bayilik sözleşmesinin 17. maddesinin açıkça ürünün fiyatının bayi tarafından belirlenmesine izin vermemesi ve küçük ölçekli teşebbüsler olan bayilerin böyle bir uygulamaya katılarak uzun süreli zarar etmeyi göze almasının, amacı kâr olan teşebbüsler açısından bir mana ifade etmeyeceği dikkate alındığında rasyonel olmadığı anlaşılmaktadır.

Ancak, Likidgaz A.Ş., Milangaz A.Ş. ve Milgaz A.Ş.'nin Rekabet Kurumu'nun çalışmaya başladığını ilan ettiği tarihten bir gün önce, anılan bayiye noter kanalıyla ihtarname göndermek suretiyle uygulamaya son verme iradesini ortaya koymasının ise, ihlali ortadan kaldırmayacağı ve ceza uygulamasında bir indirim unsuru olarak dikkate alınabileceği kanaatine varılmıştır.

400 Soruşturma döneminde, ilgili pazarda faaliyette bulunduğu tespitini üzerine, Rekabet Kurulu'nun 19.3.1998 tarihli ve 57/423-51 sayılı kararı ile soruşturmaya dahil edilen Milgaz A.Ş. yazılı savunmalarında, Adıyaman ili Besni ilçesinde faaliyet gösteren tek bayileri Ömer Erdoğan'ın böyle bir eyleme katıldığına dair herhangi bir bilgilerinin olmadığını ileri sürmüşlerdir.

410 Soruşturma döneminde elde edilen bulgular, özellikle de 24.6.1997 tarihinde Tilmen Oteli'nde yapılan anlaşmaya katılan kişinin Milgaz A.Ş.'de Adana Bölge Müdürü Celil Mavi olduğu ve bu şahsa ait 25.6.1997 tarihli Tilmen Oteli faturasının Milgaz A.Ş. tarafından ödendiği dikkate alındığında, söz konusu savunmanın inandırıcı olmadığı ortadadır.

420 Sihirgaz Ticaret ve Sanayi A.Ş. yazılı savunmalarında ise, Mogaz Petrol Gazları A.Ş.'de tespit edildiği bildirilen "Anlaşma Metni"nin Sihirgaz A.Ş. tarafından bilinmediğini, 24.6.1997 tarihinde Sihirgaz A.Ş. elemanlarından birinin anılan otelde olduğunu, ancak yorgun olduğu için yapılan sohbete katılmadığını, Sihirgaz A.Ş.'nin Adıyaman'da bayii olmadığını, herhangi bir şekilde toptan veya perakende satış faaliyeti olmadığını için de bu konuda daha sonraki günlerde de herhangi yazılı bir bilginin şirkete ulaşmadığını, bayilik sözleşmesinde yer alan ve şirketin fiyat tespitinde sahip olduğu yetki ile ilgili maddenin Türkiye'de geçerli LPG mevzuatı gereği olduğunu ileri sürmüştür.

430 Soruşturma sırasında, teşebbüsün ilgili pazarda faaliyet gösterdiği, Sihirgaz A.Ş.'de satış temsilcisi olarak çalışan Tahir Burkankulu'nun 24.6.1997 tarihinde yapılan toplantıya katılan şahıslardan biri olduğu, otel masraflarının şirketçe ödendiği, dolayısıyla Sihirgaz A.Ş.'nin anılan toplantıdan habersiz olmasının mümkün olmadığı tespit olunmuş, bayilik sözleşmesinin ilgili hükmünde LPG mevzuatının 4054 sayılı Kanun aleyhine aşıldığı, konuya ilişkin Bakanlar Kurulu kararında dağıtım şirketlerinin mahalli perakende azami satış fiyatlarını tespit edeceğinin belirtildiği, bayilik sözleşmesinde ise azami fiyattan söz edilmediği, bayilik sözleşmesine göre bayinin bildirilen fiyata aynen uymasının zorunlu tutulduğu anlaşılmıştır.

I.1.4. Dosya Konusunun 4054 sayılı Kanun Çerçevesinde Değerlendirmesi

440 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi, amacı veya etkisi rekabeti engelleme, sınırlama veya bozma olan teşebbüsler arası anlaşmalara, uyumlu eylemlere ve işletme birliklerinin kararlarına karşı genel bir yasaklama getirmektedir. Bu hüküm, bütün işletmeler arası anlaşma, karar ve uyumlu eylemlere geniş bir şekilde uygulanmakta olup temel amacı, her bir işletmenin kendi ticari politikalarını ve piyasadaki faaliyetlerini tek başına, diğerlerinden bağımsız olarak belirlemesidir.

450 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamındaki fiyat rekabeti ile ilgili bulunan anlaşmalar, soruşturma açısından da önem arz etmektedir. Fiyat rekabeti, rekabetin en kolay hissedilen önemli bir çeşidi olup, fiyatları olabilecek en alt seviyede tutarak rekabeti teşvik eder ve bu sayede şirketlerin verimlilik ve rekabet koşullarına uyabilme yeteneğiyle doğrudan bağlantılı olarak kaynaklarını en uygun şekilde dağıtmasına imkân vererek tüketiciye geniş bir ürün ve hizmet yelpazesinden yararlanabilme avantajı sağlar.

Rekabet hukuku açısından fiyat tespitine yönelik bu tür anlaşmalar en ciddi rekabete aykırılık halleri arasında değerlendirilmiş ve çok açık bir biçimde yasaklanmıştır. Bu tür anlaşmalar rakipleri pazar dışına itmek ve faaliyetlerini güçleştirmek suretiyle, rekabeti bozan "yıkıcı fiyat" uygulamalarına neden olabilmektedir.

460 Teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem veya teşebbüs birliği kararları yoluyla maliyetin altında bir fiyatın belirlenmesi, bu uygulamaya uzun süre dayanabilecek yeterli finansal kaynakları bulunmayan bir rakibi pazar dışına atarak veya pazara girmeye istekli olan firmaları caydırarak 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine açık bir aykırılık oluşturmaktadır.

470 Bir anlaşmada, rekabeti sınırlama amacı açıkça, anlaşmanın kendisi veya en azından rekabeti bozucu hükümleri, *per se* bir rekabet ihlali oluşturur. Bu durumda anlaşmanın rekabet üzerindeki etkilerinin incelenmesine gerek yoktur. Rekabeti bozucu nitelikte olan anlaşmalar, tarafların kendi bağımsız rekabetçi faaliyetlerini ortak çıkarlar adına gözden çıkardıkları bir yapısal çerçeve yaratır. Bu sebepten dolayı, sadece rekabete aykırı bir anlaşmaya taraf olmak, anlaşma etkilerini gerçekleştirmemiş olsa dahi yasaktır.

480 Öte yandan, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin gerekçesinde "*Bu Kanunun amacı rekabetin korunması olduğuna göre, rekabeti engelleyici, kısıtlayıcı veya bozucu teşebbüsler arası anlaşma ve uygulamaların yasaklanması gerekir. Maddenin amacı bakımından anlaşma, hukuki şekil şartlarına uymasa bile tarafların kendilerini bağlı hissettikleri her türlü uzlaşma ya da uyuşma anlamında kullanılmıştır. Anlaşmanın yazılı veya sözlü olmasının önemi yoktur. Teşebbüsler arasında bir anlaşmanın varlığı tespit edilemese bile teşebbüsler arasında kendi bağımsız davranışları yerine geçen bir koordinasyon veya pratik işbirliği sağlayan, doğrudan veya dolaylı ilişkiler de, eğer aynı sonucu doğuruyorsa, yasaklanmıştır. Böylece teşebbüslerin Kanuna karşı hile yolu ile rekabeti sınırlayıcı uygulamaları meşru göstermeleri*

490 *engellenmek istenmiştir.*” denilerek bir sözleşme, Türk rekabet hukuku çerçevesinde yazılı veya başka bir şekil şartına bağlanmaksızın borçlar hukukundaki sözleşme kavramından daha geniş bir kavram olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca; taraflar arasında hukuken bağlayıcı olmamakla birlikte, rekabeti sınırlayıcı yahut ortadan kaldıracı hükümleri ihtiva eden ve literatürde “centilmenlik anlaşmaları” olarak tanımlanan sözleşmelerin de, 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi kapsamında bir değerlendirmeye tabi tutulması mümkündür.

Yukarıda yer verilen değerlendirmeler ışığında;

-AYGAZ A.Ş. Adıyaman ili merkez ilçe bayii Nevres Ketenci’nin, 24.10.1997 tarihinde Adıyaman Valiliği’ne başvurarak 12 kg.lık tüplü LPG fiyatını 27.10.1997 tarihi itibarıyla düşürmek istediği,

500 -Adıyaman ili LPG pazarında bayilerin önemli bir bölümünün 27.10.1997 tarihinde, diğerlerinin ise, onları takiben iki gün içerisinde bayilere maliyeti 875.000 TL. ile 1.155.000 TL. arasında değişen ve bayilerce 1.260.000 TL. ile 1.360.000 TL. arasında piyasaya sunulan 12 kg.lık tüplü LPG perakende satış fiyatını 750.000 TL. olarak belirledikleri,

510 -Mogaz Petrol Gazları A.Ş.’nin, 28.10.1997 tarihi itibarıyla, ilgili ürünün Adıyaman bayilerine satış fiyatını %50 oranında indirdiği, teşebbüsün bu indirimin merkez ilçedeki bayilik sistemine son vererek doğrudan satış sistemine geçmeden önce gerçekleştirilen bir satış uygulaması şeklindeki savunmasına karşın, Mogaz A.Ş. Kâhta bayisi Ramazan Bilgin’in, böyle bir sistem değişikliğine ilişkin bilgisinin bulunmadığı ve uygulamanın Aygaz A.Ş. bayisinin başlattığı ve diğer bayilerin takip ettiği fiyat indiriminden kaynaklandığı yolundaki beyanı karşısında bu savunmanın geçersiz olduğu,

-İpragaz A.Ş.’nin satış miktarı ile bağlantısı bulunmayan prim sistemine dayanarak uygulamanın başladığı 27.11.1997 döneminde Adıyaman ilindeki bayilerine 4.056.695.973 TL. geri ödemede bulunduğu, ancak ilk savunmasında bu konuya açıklık getirmediği,

520 -Soruşturmaya konu olan diğer teşebbüslerde bayilerine yapılan herhangi bir geri ödemeye rastlanılmamakla birlikte, elde edilen bayilik sözleşmelerinde yer alan fiyata ilişkin hükümler ve olayların gelişimi karşısında bu tür ödemelerin tespitinin önemini kaybettiği,

530 -Maliyetin altında satış uygulamasının 11.11.1997 tarihinde TÜPRAŞ tarafından LPG rafineri satış fiyatına yapılan %5 oranındaki zama rağmen devam ettirilmesi, 1.12.1997 tarihinde rafineri çıkış fiyatına yapılan %9 oranındaki zamdan sonra ise, yalnızca artışın fiyata yansıtılmasının pazardaki rekabetle ilgisi olmayan bir uygulama ile karşı karşıya bulunulduğunun bir göstergesi olduğu,

-İpragaz A.Ş., Aygaz A.Ş., Mogaz Petrol Gazları A.Ş., Likidgaz Tevzi ve Üretim Sanayi ve Ticaret A.Ş., Milangaz Ticaret ve Sanayi A.Ş. bayilerinin radyo, bez afiş ve/veya el ilanlarıyla söz konusu uygulamaya ilişkin reklam

540 yaptıkları, Mogaz A.Ş.'nin el ilanlarını kendisinin bastırıldığı, İpragaz A.Ş. bayisi Rıza GÖZAYDIN'ın reklam harcamalarını belgelendiremediği, Aygaz A.Ş. bayisi Nevres KETENCİ'nin bayilik sözleşmesine göre zorunlu olmasına rağmen, radyo ilanları için anılan teşebbüsten izin almadığını iddia ettiği, Likidgaz A.Ş. ve Milangaz A.Ş. bayisi Mehmet TEMEL'in kendisi adına bastırılan el ilanlarının varlığını kabul etmediği, tüm bu açıklamalar çerçevesinde, reklamların dağıtım firmalarınca finanse edilmiş olması nedeniyle bayilerin konuya açıklama getiremedikleri,

550 -Yerel firmalar ile ülke düzeyinde faaliyet gösteren firmalar arasındaki ekonomik büyüklük farkı, yerel firmaların ana faaliyet alanının ilgili pazar olması ve buradaki LPG satışının önemli bir miktarının bu firmalarca gerçekleştirilmesi gibi hususlar dikkate alındığında, söz konusu yerel firmaların bu tür uygulamalardan büyük zararlar görecekları, söz konusu anlaşmanın uyumlu eylemde bulunmaksızın yerel firmaları pazar dışına çıkarmak gayesiyle yapılması ve şikayete konu olmamaları gibi bulgular da dikkate alındığında, yerel firmaların maliyetin altında satış uygulamasına zorunlu olarak katılmış oldukları,

560 -27.10.1997 tarihinden önce ilgili pazarda 12 kg.lık tüplü LPG için farklı fiyatlar söz konusu iken, birdenbire 750.000 TL. gibi maliyetin altında bir fiyat oluşmasının rekabetin normal işleyişinin bir sonucu olarak değerlendirilemeyeceği, Adıyaman ili merkez ilçesinde faaliyet gösteren tek bayi tarafından başlatıldığı öne sürülen uygulamanın bir anda merkez ve diğer ilçelerde yaygınlaşmasına rağmen, Adıyaman'a 100 km. uzaklıktaki Şanlıurfa ve diğer çevre illerde etkisinin görülmemesinin, piyasaya işleyişinin dışında bir müdahalede bulunulduğunun göstergesi olduğu,

-Haklarında soruşturma açılan teşebbüsler, ilgili pazarda maliyetin altındaki ürün satışlarını piyasanın normal işleyişi içinde bayilerin uygulaması olarak değerlendirirken, pazardaki yerel firmaların bu uygulamadan dolayı zarara uğradıkları yönünde beyanlarının bulunduğu,

570 -Soruşturmaya konu olan teşebbüslerin bayilik sözleşmelerinin irdelenmesi sonucunda, ürün fiyatı ve satış şartlarını kendi iradeleriyle belirleyebilmelerinin mümkün olmadığı gözlenen bayilerin, bu tür sınırlayıcı sözleşme hükümleri çerçevesinde, ilgili pazarda ana firmalardan bağımsız olarak fiyat rekabetine girişebilmelerinin mümkün bulunamayacağı,

-Ticarette amacın kâr olması nedeniyle bu tür uygulamaların herhangi bir sebep olmaksızın yapılamayacağı, ayrıca, daha önce de açıklanan nedenlerle bir bayinin pazar payındaki düşüş nedeniyle bir indirim başlattığı, oligopol özelliği gösteren pazarda uygulamanın pazar kaybetme korkusuyla yayıldığı şeklindeki bir açıklamanın kabul edilemeyeceği,

580 -Soruşturmaya konu olan tüm teşebbüslerin, Yücel Gaz A.Ş.'nin pazardan (devlet eliyle) çekilmesi nedeniyle oluşan pazar boşluğundan pay alabilmek ve pazardaki paylarını artırabilmek süreci içinde, bayilerinin maliyetin altında ürün satışı ile rekabete başladıkları şeklinde öne sürdükleri

iddialarının da, yine aynı teşebbüslerin bayilerinin verdikleri ifadeler ile çürütüldüğü,

590 -Bu şartlarda 750.000 TL.'nin altında veya üstünde satış olamazdı şeklindeki bir yorumun ise, tam olarak rekabetin yaşandığı oligopol özelliği gösteren pazarlarda tek fiyat oluşur anlamına geldiği, böyle bir yorumun kabul edilemez olduğu,

-Uygulamanın Aygaz A.Ş., Mogaz A.Ş., İpragaz A.Ş. ve Sihirgaz A.Ş. tarafından 23.12.1997 tarihinde, Likidgaz A.Ş., Milangaz A.Ş. tarafından ise 3.11.1997 tarihinde sona erdirildiği,

600 -Aygaz A.Ş., Demirören LPG Grubu, İpragaz A.Ş. ve Sihirgaz A.Ş.'nin, temsilcileri aracılığı ile Gaziantep Tilmen Oteli'nde 24.6.1997 tarihinde gerçekleştirdikleri toplantıda yerel firmaları piyasa dışına çıkarmak amacıyla bir dizi kararlar içeren bir anlaşma yaptıkları,

610 -4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında, başlıbaşına uyumlu eylem olarak değerlendirilebilecek olan bu uygulama ile ilgili olarak, Aygaz A.Ş.'nin %99,99 pay oranıyla en büyük ortağı olduğu Mogaz Petrol Gazları A.Ş.'nin evrakları arasında bulunan ve Öneri Raporu ile Soruşturma Raporu'nda yer verilen; Aygaz A.Ş., İpragaz A.Ş., Sihirgaz Ticaret ve Sanayi A.Ş. ve Demirören Grubu temsilcilerinin 24.6.1997 tarihinde Gaziantep Tilmen Oteli'nde yapmış oldukları, Güney ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri LPG pazarında rekabetin önlenmesi amacını taşıyan anlaşmanın, maliyetin altında satış uygulamasına açıklık kazandırdığı,

620 -Söz konusu toplantıya temsilcisi aracılığı ile katılan Aygaz A.Ş.'nin, Mogaz A.Ş.'nin sermayesinin %99,99'una sahip olması, Gaziantep Tilmen Oteli'nde varılan anlaşmaya ilişkin faks metninin Mogaz A.Ş.'nin evrakları arasında bulunması, Mogaz A.Ş. yönetiminin bu anlaşmadan doğrudan haberdar olması hususları dikkate alındığında, Mogaz A.Ş.'nin anılan anlaşmaya iştirak ettiği,

620 -Bu anlaşmada, aralarında Adıyaman'ın da bulunduğu bazı illerde, "korsan" çalıştıkları iddia edilen yerel firmaların pazar dışına itilmeleri amacıyla yıkıcı fiyat uygulamasının en kısa zamanda başlatılacağına ilişkin hükümler bulunduğu,

630 -Söz konusu anlaşma neticesinde, Aygaz A.Ş., İpragaz A.Ş., Mogaz Petrol Gazları A.Ş. ve Sihirgaz Ticaret ve Sanayi A.Ş. teşebbüslerinin, 27.10.1997-23.12.1997 tarihleri arasında Adıyaman ilinde 12 kg.lık tüplü LPG perakende satışında yerel firmaları söz konusu piyasadan tasfiye etmek amacıyla bayileri aracılığı ile yıkıcı fiyat uyguladıkları, Likidgaz Tevzi ve Üretim Sanayi ve Ticaret A.Ş., Milangaz Ticaret ve Sanayi A.Ş. ve Milgaz Ticaret ve Sanayi A.Ş.'nin 27.10.1997 tarihinde aynı uygulamaya katıldıkları ve Rekabet Kurumu'nun çalışmaya başladığını ilan ettiği tarihten bir gün önce ihlale son verdikleri,

-Rekabet hukuku açısından, anlaşmanın hemen uygulanmış olmamasının bir öneminin bulunmadığı, esasen anlaşmanın bazı küçük değişikliklerle, ancak, temel nitelikleri korunarak uygulamaya konulduğu, bir başka deyişle Adıyaman ilindeki uygulamanın bu anlaşmanın bir sonucu olduğu ve onun etkilerini taşıdığı,

640 -Anlaşma örneğinin, taraflardan Aygaz A.Ş.'nin %99,99 hisse ile ortağı olduğu Mogaz Petrol Gazları A.Ş.'nin evrakı arasında bulunmuş olması, eki olan "satış raporu"nda kendilerine haber verilmeyen bir toplantının tutanağı olduğunun belirtilmesi, Mogaz Petrol Gazları A.Ş.'nin evrakın gerçekliğini reddetmemesi, toplantının yapıldığı tarihte söz konusu şirket temsilcilerinin Tilmen Oteli'nde konaklamaları, otele tüm temsilcilerin 23.6.1997 tarihinde gelmeleri, biri hariç diğerlerinin 24.6.1997 tarihinde otelden ayrılmaları, diğer temsilcinin bir gün sonra aynı ildeki bir başka otele geçmesi, Aygaz A.Ş.'nin böyle bir toplantının yapılmış olabileceğini belirtmesi nedenleriyle, anlaşmanın varlığı konusunda hiçbir kuşkunun bulunmadığı,

650 -Rekabet hukuku açısından anlaşmalarda şekil şartının aranmadığı, dolayısıyla Gaziantep Tilmen Oteli'nde yapılan toplantıya katılan şahısların ilgili firmaları temsile yetkili olmadığı ve adı geçen anlaşmada imzalarının bulunmadığı yönündeki savunmaların, 4054 sayılı Kanun'a aykırı bir anlaşmanın varlığını ortadan kaldırmadığı,

660 -4054 sayılı Kanun'un Geçici 2. maddesi ile aynı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olan, 5.11.1997 tarihinde yürürlükte bulunan anlaşmalar için altı aylık bir geçiş dönemi tanındığı, bu süre (5.5.1998) dolmadan söz konusu kapsamda değerlendirilen anlaşma için soruşturmanın başladığı, bu nedenle cezai yaptırım yoluna gidilemeyeceğine ilişkin savunmaların ise; öncelikle bu süre zarfında taraflardan herhangi birinin muafiyet başvurusunda bulunmamış olması, ancak daha önemlisi böyle bir başvuru olsaydı bile Tilmen Oteli anlaşmasının, belli bir pazardaki (Adıyaman ili) rakipleri (yerel firmaları) pazar dışına çıkarmak için yıkıcı fiyat uygulamasını amaçlayan, dolayısıyla açık rekabet ihlaline yönelik hükümler taşıyan bir anlaşma niteliği taşıması nedeniyle, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin uygulanmasından hiçbir şekilde muaf tutulamayacağı ve aynı nedenle anılan Kanun'un 16. maddesinin son fıkrasında öngörülen süre içerisinde bildirilmiş olması gerekçesiyle, cezai yaptırımından kurtulmasının söz konusu olamayacağı hususları dikkate
670 alındığında hukuki dayanaktan yoksun olduğu,

-Pazardaki bazı firmaların uyumlu eylem ya da anlaşma yaparak, maliyetlerin altında fiyat belirlemek suretiyle rakip teşebbüslerin faaliyetlerini zorlaştırmaları veya onları pazar dışına çıkartma yönündeki davranışlarının rekabet hukukunda "per se" yasaklanmış davranışlar olduğu,

680 -Yukarıda zikredilen anlaşma ve eylemlerin, 4054 sayılı Kanun'un; rekabeti sınırlayıcı anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararlarını yasaklayan 4. maddesinin "Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kâr gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi" şeklindeki (a) ve "rakip teşebbüslerin faaliyetlerinin zorlaştırılması, kısıtlanması veya piyasada faaliyet gösteren

teşebbüslerin boykot ya da diğer davranışlarla piyasa dışına çıkartılması yahut piyasaya yeni gireceklerin engellenmesi" şeklindeki (d) bentlerine aykırılık teşkil ettiği,

690 -Bu nedenlerden dolayı, Aygaz A.Ş., Likidgaz Tevzi ve Üretim Sanayi ve Ticaret A.Ş., Milangaz Ticaret ve Sanayi A.Ş., Milgaz Ticaret ve Sanayi A.Ş. (Milangaz LPG Dağıtım Ticaret ve Sanayi A.Ş.), İpragaz A.Ş., Mogaz Petrol Gazları A.Ş. ve Sihirgaz Ticaret ve Sanayi A.Ş. (Shell Gaz Ticaret ve Sanayi A.Ş.) teşebbüslerinin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca cezalandırılmaları gerektiği,

görüşüne ulaşılmıştır.

J- SONUÇ

700 İlk inceleme, önaraştırma ve soruşturmaya ait tüm savunma, ek savunma, sözlü savunma tutanakları, raporlar, Danıştay'ın iptal kararları, tüm dosya münderecatında yer alan bütün bilgi ve belgelerin incelenmesi sonucunda;

1-) Aygaz A.Ş. ve Mogaz Petrol Gazları A.Ş. tarafından 26.11.1998 tarihli ve 93/750-159 sayılı Rekabet Kurulu kararına karşı iptal davası açılmamış olduğundan dolayı Likidgaz Tevzi ve Üretim Sanayi ve Ticaret A.Ş., Milangaz Ticaret ve Sanayi A.Ş., Milgaz Ticaret ve Sanayi A.Ş. (Milangaz LPG Dağıtım Ticaret ve Sanayi A.Ş.), İpragaz A.Ş., Sihirgaz Ticaret ve Sanayi A.Ş. (Shell Gaz Ticaret ve Sanayi A.Ş.) hakkında hüküm kurulmasına OYBİRLİĞİ ile,

710 2-) 24.6.1997 tarihinde Tilmen Oteli'nde yapılan toplantıya katıldıkları ve bu toplantıda alınan kararlara iştirak edip uyguladıkları sabit görülen Likidgaz Tevzi ve Üretim Sanayi ve Ticaret A.Ş., Milangaz Ticaret ve Sanayi A.Ş., Milgaz Ticaret ve Sanayi A.Ş. (Milangaz LPG Dağıtım Ticaret ve Sanayi A.Ş.), İpragaz A.Ş. ve Sihirgaz Ticaret ve Sanayi A.Ş. (Shell Gaz Ticaret ve Sanayi A.Ş.)'nin bu davranışları ile 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerine OYBİRLİĞİ ile;

720 3-) Adıgeçen şirketlerin faaliyetlerinin Adıyaman ilindeki 12 kg.lık tüplü likit petrol gazı dağıtım piyasası ile sınırlı olması, Rekabet Kurulu'nun önaraştırmaya başlaması ile birlikte kısa sürede ihlalin sona erdirilmesi, bu anlaşmaya taraf olan şirketlerin davranışlarında şikayetçinin, kaçak gaz kullanmak, teknik standartlara uymamak gibi hukuka aykırı eylemlerinin de rolü olduğu şeklindeki savunmaları, tarafların soruşturma esnasındaki genel tutum ve davranışları ile Adıyaman ilindeki pazar payları ve Kurum'un çalışmaya başladığını ilan ettiği tarihten bir gün önce ihlale son veren Likidgaz Tevzi ve Üretim Sanayi ve Ticaret A.Ş., Milgaz Ticaret ve Sanayi A.Ş. (Milangaz LPG Dağıtım Ticaret ve Sanayi A.Ş.) ve Milangaz Ticaret ve Sanayi A.Ş.'nin bu tutumları göz önüne alınarak;

730 a) İpragaz A.Ş.'nin 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca 1996 yılı sonunda oluşan gayri safi gelirinin taktiren %1,5'i oranında olmak üzere 23.372.512.492.-TL

b) Likidgaz Tevzi ve Üretim Sanayi ve Ticaret A.Ş., Milgaz Ticaret ve Sanayi A.Ş. (Milangaz LPG Dağıtım Ticaret ve Sanayi A.Ş.), Milangaz Ticaret ve Sanayi A.Ş. ve Sihirgaz Ticaret ve Sanayi A.Ş. (Shell Gaz Ticaret ve Sanayi A.Ş.)'nin her bir şirket için ayrı ayrı olmak üzere 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca (2005/3 sayılı Tebliğ ile değişik 2005/2 sayılı Tebliğ'e göre) takdiren asgari ceza miktarı olan 5.800.000.000- TL (5.800.- YTL)

740

idari para cezası ile cezalandırılmalarına OYÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

**(25.10.2005 tarih, 05-73/986-273 sayılı Kurul Kararı'na)
KARŞI OY GEREKÇESİ**

Dosya konusuna ilişkin olarak yapılan önaraştırma neticesinde 07.01.1998 tarihinde soruşturma açılmasına karar verilmiştir.

Yapılan soruşturma neticesinde 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerine kanaat getirilen teşebbüslerden İpragaz A.Ş.'ye Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen nispi para cezası verilmiştir. Cezanın tespitinde İpragaz A.Ş.'nin 1996 yılı sonunda oluşan gayri safi geliri esas alınmıştır.

Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "..... bir önceki mali yıl sonunda oluşan" ifadesi nispi cezanın tespitinde hangi yıl cirosunun esas alınacağına dair bir açıklık taşımamaktadır. Buna rağmen Rekabet Kurulu tarafından alınan birçok kararda bir önceki yıl cirosu olarak, soruşturmanın açıldığı tarihten bir önceki yılın cirosu esas alınmıştır.

Rekabet Kurulu tarafından benimsenen ve uygulanan bu kararın Danıştay'da açılan iptal davalarının görüşülmesi sırasında da yanlışlığı noktasında bir saptamada bulunulmamıştır.

Rekabet Kurulu tarafından benimsenen mutad uygulamalar doğrultusunda nispi cezanın tespitinde İpragaz'ın cirosu olarak soruşturmanın açıldığı 1998 yılından bir önceki yıl olan 1997 yılı cirosunun alınması gerekirken, 1996 yılının cirosunun esas alınmasına dair çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Tuncay SONGÖR
İkinci Başkan

Rekabet Kurulu'nun 25.10.2005 tarih ve 05-73/986-273 sayılı Kararı'na

KARŞI OY GEREKÇESİ

Rekabet Kurulu, soruşturulan teşebbüsler olan Likidgaz A.Ş., Milangaz A.Ş., Milgaz A.Ş., İpragaz A.Ş. ve Sihirgaz A.Ş.'nin Adıyaman ili LPG pazarında faaliyet gösteren yerel firmaları piyasa dışına çıkarma amacıyla rekabeti sınırlayıcı anlaşma yaparak 4054 Sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiğini kararlaştırıp 16.maddenin 2. fıkrasına göre para cezası tayin cihetine giderken teşebbüsün 1996 mali yılı içinde oluşan yıllık gayrisafi gelirini esas almıştır. Bu uygulama Kanuna, Rekabet Kanunu'nun yerleşik kararlarına ve Danıştay'ın içtihat haline gelen istikrarlı kararlarına aykırıdır.

4054 Sayılı Kanun'un 40 ve müteakip maddeleri İLE Çalışma Yönetmelik ve Yönergeleri, Rekabet Kurulu'nun Teşebbüslerle ilgili yapacağı inceleme ve araştırmaların kurallarını düzenlemektedir. Kurul resen veya şikâyet üzerine bir teşebbüse yönelik işleme başlarken, konuyu önce Rekabet Kurulu Uzmanlarına inceletmekte, çalışmalar sonunda hazırlanan "**ilk inceleme**" raporu (dosyası) Kurulca incelenip ihlale yönelik ciddi bilgi ve belgeler sağlanmışsa, bir sonraki aşama olan "**Ön araştırma**" yapılmasına karar vermekte, Ön araştırma çalışmaları neticesinde hazırlanacak kapsamlı Ön araştırma raporu Kurul tarafından değerlendirilmekte ve yasanın 4 ve 6. maddelerinde yasaklanmış olan davranışların gerçekleşmediği sonucuna varınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, aksi halde rekabet ihlalinin mevcudiyetini saptayınca "**Soruşturma açılmasına**" karar vermektedir.

Kanununun 16. maddesi 2. fıkrasında "Bu Kanununun 4. ve 6. maddesinde yasaklanmış olan davranışları gerçekleştirdiği Kurul Kararı ile saptanan teşebbüslerin bir yıl önceki malî yıl sonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayrisafî gelirinin yüzde onuna kadar para cezası verileceğini öngörmektedir. Kurul tarafından soruşturma açılmasına karar verildiği tarih; teşebbüs tarafından 4. maddeye aykırı davranışta bulunduğu tarihtir. Bu itibarla, 16. maddenin 2. fıkrasına göre para cezasının hesaplanmasında dayanak alınacak yıl, soruşturmanın açıldığı tarihteki yıldır. Para cezası da bu yılın (soruşturmanın açıldığı yılın) bir önceki yılının gayrisafî gelirinine göre tayin edilecektir.

Bu saptamam, Kurul'un aşağıda belirteceğim kararları ve bu kararları onayan Danıştay Kararlarıyla doğrulanmaktadır :

1) **BELKO Kararı** : Rekabet Kurulu'nun 6.4.2001 tarihli, 39 sayılı para cezası verilmesine ilişkin kararı.

- Soruşturma Tarihi : **8.12.1999**

- Karar Tarihi : **5.12.2003**

- Cezaya Esas Alınan Yıl: Soruşturmanın açılma tarihinden (Yılından) bir önceki yıl olan **1998 yılıdır**.

* Bu Karar Danıştay 10.Dairesi'nin E:2001/4817 Esas, 2003/4770 sayılı Kararı ile onanmıştır(Teşebbüsün kararın iptaline yönelik açtığı davayı reddetmiştir).

2) PAK Gıda Kararı: Rekabet Kurulu'nun 28.11.2000 tarihli 138 sayılı para cezası verilmesine ilişkin Kararı.

- Soruşturma Tarihi : **20.05.1999**

- Karar Tarihi : 28.11.2002

- Cezaya Esas Alınan Yıl :Ciro- **1998 yılıdır**.

* Bu Karar Danıştay 10.Dairesi'nin E: 200/6064 Esas, K:2002/4541 sayılı kararı ile 28.11.2002 tarihinde onanmıştır(Teşebbüsün kararın iptaline yönelik açtığı davayı reddetmiştir).

3) İGTOD Kararı : Rekabet Kurulu'nun 24.11.1999 tarihli 365 sayılı para cezası verilmesine ilişkin Kararı.

- Soruşturma Tarihi : **26.03.1998**

- Karar Tarihi : 24.11.1999

- Cezaya Esas Alınan Yıl :Ciro-**1997 yılıdır**.

* Bu Karar Danıştay 10.Dairesi'nin E:2001/2278, K: 2003/4479 sayılı kararı ile 19.11.2003'te onanmıştır(Teşebbüsün kararın iptaline yönelik açtığı davayı reddetmiştir).

Rekabet Kurulu'nun yerleşik uygulamalarına ve Danıştay'ın içtihat arz eden kararlarına rağmen, Kurulun, karara konu dosyada, İpragaz A.Ş. hakkında 7.1.1998 tarihinde Soruşturma açılmasına rağmen, para cezası hesabında 16. maddenin 2. fıkrasının amir hükmüne göre bir önceki yıl olan 1997 yılı gayrisafi gelirini nazarı itibara alması gerekirken, 1996 yılının cirosunu esas almak suretiyle teşebbüse 23.372.512.492.-TL para cezasına karar vermesi yasaya aykırıdır.

Açıkladığım sebeplerle 25.10.2005 tarih ve 05-73/986-273 sayılı Kararın 3-a maddesine katılmamaktayım.

M.Sıraç ASLAN
Kurul Üyesi